

Materiál na rokovanie

HSR SR 22. 08. 2022

bod 3

STANOVISKO

k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Popis návrhu

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) predkladá na plenárne zasadnutie Hospodárskej a sociálnej rady SR Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „predkladateľ“). Uvedený materiál sa predkladá na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na mesiace jún až december 2021 a na základe vykonania Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 a vybraných záväzkov vlády Slovenskej republiky v oblasti starobného dôchodkového sporenia vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2021 – 2024.

Návrh zákona obsahuje celkovo štyri články, okrem vyššie uvedeného zákona predkladateľ navrhuje v súvislosti s úpravami v starobnom s dôchodkovom sporení novelizovať aj zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (článok II) a zákon č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 171/2022 Z. z. (článok III).

Predkladateľ deklaruje, že cieľom navrhovanej právnej úpravy má byť najmä prijatie opatrení smerujúcich k zvýšeniu efektívnosti sporiacej a výplatnej fázy starobného dôchodkového sporenia. Zavedením predvolenej investičnej stratégie na báze princípu životného cyklu pre nových sporiteľov a postupne aj pre existujúcich sporiteľov a prioritizáciou dlhodobého vyplácania majetku sporiteľov v starobe. Pozitívny efekt na hodnotu dôchodkových úspor sporiteľov by mali mať aj navrhované zmeny v štruktúre odplát dôchodkovej správcovskej spoločnosti ako aj návrh na zavedenie individuálnych garancií.

Účinnosť navrhovanej právnej úpravy, ktorá sa týka zavedenia predvolenej investičnej stratégie predkladateľ navrhuje od 1. januára 2023. Účinnosť ustanovení súvisiacich so zmenami vo výplatnej fáze sa z dôvodu potreby dlhšej legisvakačnej lehoty na ich implementáciu predkladateľ navrhuje od 1. januára 2024. Návrh zákona bol v období od 2. mája 2022 do 20.

mája 2022 predmetom medzirezortného pripomienkového konania prostredníctvom portálu Slov-Lex.

2. Stanovisko KOZ SR

Predkladateľ do návrhu zákona zaradil po vyhodnotení medzirezortného pripomienkového konania prechodné ustanovenie (§123ay), na základe ktorého budú všetci sporitelia v starobnom dôchodkovom sporení, narodení po roku 1968, presunutí do predvolenej investičnej stratégie (do indexových fondov). Podobné plošné presúvanie už raz na Slovensku v minulosti prebehlo a bolo podrobené kritike z viacerých strán. Je reálne predpokladať, že aj toto opatrenie bude v budúcnosti kritizované. Je preto neakceptovateľné, aby podobné opatrenia plošného charakteru boli realizované bez predchádzajúcej širšej odbornej diskusie, konsenzu všetkých zainteresovaných strán a dostatočnej komunikácie s dotknutými sporiteľmi v druhom dôchodkovom pilieri. Nič z uvedeného nebolo naplnené.

Ďalej je potrebné upozorniť na obdobie, v ktorom má k uvedeným plošným zmenám dôjsť. Turbulentná situácia na trhoch s cennými papiermi určite nie je vhodným obdobím na plošný výpredaj dôchodkových aktív sporiteľov a nákup iných investičných titulov. Nemáme k dispozícii žiadne analýzy, ktoré by prognózovali (vo viacerých scenároch) aké reálne dopady môže toto opatrenie mať na majetok jednotlivých sporiteľov. Existuje odôvodnená obava, že plošný presun dôchodkových aktív môže mať za následok ich výrazné znehodnotenie, ktoré nedokáže v budúcnosti nahradiť ani optimálna predvolená stratégia. Z pohľadu ochrany práv zamestnancov a našich členov nie je vôbec jasné kto za prípadné škody ponesie zodpovednosť, respektíve kto sa bude podieľať na ich náhrade. Rozhodovanie „od zeleného stola“ bez predikcie možných negatívnych dopadov a vopred pripravených opatrení na ich elimináciu, nepovažujeme za vhodné, a to najmä v systéme, v ktorom majú uložené dôchodkové aktíva státisíce občanov Slovenska. To platí aj v prípade, že sporiteľ má právo navrhovanú zmenu odmietnuť. Drvivá väčšina sporiteľov nie sú investori v pravom zmysle slova, ale ozaj sporitelia, ktorí prejavili dôveru svojej správcovskej spoločnosti. Táto skupina nebude schopná v požadovanom čase reagovať na realizovanú zmenu.

Predvolená investičná stratégia má bezo sporu svoje miesto v navrhovaných zmenách v druhom dôchodkovom pilieri. Je ale potrebné túto stratégiu zodpovedne pripraviť, tak aby nebola porušená diverzifikácia rizík investovaných aktív, ktoré sa v budúcnosti majú podstatnou mierou podieľať na dôchodkoch našich občanov, a nebola ani ohrozená ich aktuálna hodnota.

V neposlednom rade je potrebné si uvedomiť, že podobné opatrenia môžu mať za následok destabilizáciu niektorých častí systému. Hromadný presun sporiteľov medzi dôchodkovými fondami môže spôsobiť zánik niektorých fondov, ktoré ale môžu sporitelia v budúcnosti potrebovať v rámci svojho sporiaceho cyklu. Podobný prístup v žiadnom prípade nezvýši dôveru občanov v starobné dôchodkové sporenie a môže ohroziť celý systém.

Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky navrhuje:

- a) V zmysle vyššie uvedeného vypustiť v novelizačnom bode 111. „Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2023“ navrhované ustanovenie §123ay, odsek 2, ktorým sa zavádza plošné presúvanie sporiteľov v starobnom dôchodkovom sporení, narodených po roku 1968, do predvolenej investičnej stratégie.
- b) V zmysle plánu obnovy pripraviť „dobre nastavenú, výnosnejšiu investičnú politiku na základe rozhodnutí profesionálnych investorov“. Realizovať odbornú diskusiu a zahájiť

komunikáciu so sporiteľmi v starobnom dôchodkovom sporení, kde im budú predstavené výhody, ale aj riziká, ktoré z tohto vyplývajú.

- c) Zaviesť dohodnutú predvolenú sporiacu stratégiu na báze princípu „life-cycle“ v prvom kroku pre nových sporiteľov a postupne aj pre existujúcich sporiteľov. V každom prípade postupný prechod existujúcich sporiteľov, z iných fondov ako dlhopisových, by mal byť prejavom ich vôle.

Konsenzuálne nastavenie predvolenej sporiacej stratégie a dôkladná informovanosť sporiteľov môže do budúcnosti zamedziť obdobným plošným zásahom do sporiacej fáze starobného dôchodkového sporenia.

3. Závery a odporúčania

KOZ SR po prijatí navrhovaných opatrení odporúča návrh zákona na ďalšie legislatívne konanie.